

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий Юридичний інститут
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

_____ Т. Іванова

« 12 » _____ 2015р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Філософія права»

Напрямок підготовки: 6.030401 «Правознавство»
Спеціальність: 7.03040101 «Правознавство»
Спеціальність: 8.03040101 «Правознавство»

Курс – 5 Семестр – 10

Аудиторні заняття – 21 Диференційований залік – 10 семестр
Самостійна робота – 39
Усього (годин/кредитів ECTS) – 60/2

Індекс Н9-7.03040101/15-1.2
Н9-8.03040101/15-1.2

Навчальну програму дисципліни «Філософія права» розроблено на основі освітньо-професійної програми, навчального плану № НС-9-7.03040101/15 підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за напрямом 6.030401 «Правознавство» спеціальності 7.03040101 «Правознавство»; освітньо-професійної програми, навчального плану № НМ-9-8.03040101/15 підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за напрямом 6.030401 «Правознавство» спеціальності 8.03040101 «Правознавство» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробив:

завідувач кафедри теорії та
історії держави і права

І. Бородин

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права, протокол № 15 від «29» 09 2015 р.

Завідувач кафедри

І. Бородин

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри напрямку 6.030401 «Правознавство» (спеціальність 7.03040101 «Правознавство» та 8.03040101 «Правознавство») - кафедри повітряного та космічного права, протокол № 10 від «30» 09 2015 р.

/ Завідувач кафедри

С. Юлдашев

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового Юридичного інституту, протокол № 1 від «01» 10 2015 р.

Голова НМРР

В. Вишновецький

УЗГОДЖЕНО
Директор ННЮІ

І. Сопілко
«12» 10 2015 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 3 з 15	

ЗМІСТ

	стор.
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця.....	4
1.2. Мета викладання навчальної дисципліни	4
1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни	4
1.4. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни.....	4
1.5. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчального модуля.....	5
1.6. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни.....	6
2. Зміст навчальної дисципліни	6
2.1. Модуль №1 «Філософія права».....	6
3. Список рекомендованих джерел	12

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 4 з 15	

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

Філософія права формує загально-правовий світогляд майбутніх юристів. Без вивчення курсу «Філософія права», засвоєння методологічних основ наукового розуміння філософії і права, державно-правових явищ, неможливе формування та розвиток юридичного мислення, його професійної спрямованості, а отже, підготовка спеціаліста, професіонала юриста, здатного широко мислити та вирішувати завдання сьогодення.

1.2. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності; оволодіння системою загальнотеоретичних сучасних знань про закономірності, виникнення, розвитку і функціонування філософії права та вищою духовною формою пізнання права, поглибленим філософсько-правовим знанням про зміст права, тобто про те, через які універсальні чинники і заради яких універсальних цілей людина створює право.

1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завдання дисципліни як науки методологічного характеру:

- сформувати систему узагальнених знань про філософію та право, засвоїти систему науково-правових понять, категорій, їх сутність, структуру та призначення у системі державотворення;
- ознайомити студентів з практикою застосування наукових понять і категорій в процесі законотворчості та право-реалізаційної діяльності в системі державних органів України;
- виховати повагу до права та закону;
- сформувати на аксіологічній основі вміння мислити правовими та філософськими категоріями, проводити теоретико-науковий аналіз правових категорій та понять з подальшим узагальненням державно-правових явищ.

1.4. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні повинні :

Знати:

- теоретичний матеріал та юридичну термінологію;
- специфіку підходу до розуміння правових проблем у філософії права як науки;
- основні елементи структури філософії права як відображення фундаментальної структури самого права;

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 5 з 15	

- специфіку основних світових напрямів у формуванні і розвитку сучасних концепцій філософії права як загальнотеоретичному виразі національно-правових систем законотворення і юридичної практики.

Вміти:

- застосовувати набуті правові знання у різних сферах життєдіяльності, у тому числі в професійній діяльності;
- аналізувати та правильно застосовувати положення законів та інших нормативно-правових актів;
- використовувати механізм захисту прав та законних інтересів людини і громадянина;
- робити висновки та практичні пропозиції щодо покращення процесу державного управління в Україні в аспекті розбудови правової держави і громадянського суспільства.

1.5. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчального модуля

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

1.5.1. У результаті засвоєння навчального модуля № 1 “Філософія права” студент повинен:

Знати:

- сутність, предмет і завдання філософії права;
- поняття правової онтології і її місце в системі філософії права;
- основну проблематику, цілі і завдання філософської гносеології;
- логічну природу права;
- основні поняття і принципи аксіології;
- співвідношення права і загальнолюдських цінностей;
- сучасні філософсько-правові системи;
- синтетичні проблеми філософії права;
- методологію пізнання правової реальності та методологію юридичної практики;
- сутності правового суб’єктивізму, правового об’єктивізму та правового інтерсуб’єктивізму;
- походження та практичну спрямованість концепцій природного права та правового позитивізму;
- онтологічні, антропологічні, аксіологічні та інституціональні проблеми філософії права;
- форми правового буття, правової реальності та правової дійсності;
- філософсько-правові проблеми правосвідомості;

- філософсько-правові питання формування правової держави та правового суспільства в Україні.

Вміти:

- характеризувати основні типи філософсько-правових систем;
- аналізувати структуру філософії права;
- використовувати знання з філософії права на практиці;
- враховувати соціально-правовий аспект покарання;
- попереджувати порушення прав людини, використовуючи філософію прав людини;
- використовувати філософсько-правовий аналіз у практичній діяльності;
- орієнтуватися у початкових онтологічних, антропологічних, аксіологічних засадах сутності, походження та цивілізаційного призначення права;
- на основі філософсько-правових підходів, аналізувати джерела права;
- визначати базові філософсько-правові підходи, на основі яких здійснюється тлумачення та застосування норм і принципів права;
- прогнозувати розвиток суспільно-політичних змін, правосвідомості та правового життя в Україні.

1.6. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль № 1 «Філософія права».

Тема 2.1.1. Єдність права і філософії.

Загальна характеристика філософії права, її значення і місце в системі юридичної освіти і практики. Історичний характер і періодизація становлення і розвитку філософії права як самостійної науки: специфіка філософсько-правових досліджень античності, середньовічний етап в розвитку уявлень про природу права, розуміння сутності права в епоху Відродження, філософсько-

правові дослідження в Нові часи. Загальна характеристика новітньої філософії права ХХ ст. і її напрямків. Основні підходи до визначення сутності і цілей філософії права: наука про природу права; наука обґрунтування права; наука пізнання права; наука, що розробляє систему фундаментальних понять права; наука, що узагальнює принципи позитивного права; наука, що утворює вищий рівень методології права та ін.

Поняття структури філософії права. Основні елементи універсальної структури філософсько-правових концепцій: онтологія права, гносеологія права, логіка права, аксіологія права. "Філософсько-правовий квадрат". Специфічні структури філософсько-правових концептуальних моделей: онтологічні концепції права, гносеологічні концепції права, формально-догматичні концепції права, аксіологічні концепції права. Індивідуалізовані структури гіперкатегоріальних концепцій права. Методологічні засади і приклади інших варіантів структуризації філософсько-правової науки. Місце філософії права в системі суспільних і юридичних наук. Співвідношення філософії права і філософії, теорії природничого права, загальної теорії права, соціології права, енциклопедії права. Філософія права як наука взаємодії і концептуальної єдності філософії і права.

Тема 2.1.2. Філософія права як навчальна дисципліна.

Онтологія як розділ філософського знання, її предмет і задачі. Приклади філософсько-онтологічних концепцій, які вплинули на розвиток правової думки. Поняття правової онтології, її місце в системі філософії права. Структура онтології права: поняття, схема, основні елементи. Відповідність фундаментальних складових структури правової онтології основним типам онтологічно-правових концепцій. Людина як об'єкт і суб'єкт права. Воля особистості як безпосередній предмет правового регулювання і субстанція правовідносин. Поняття і природа волі (А. Шопенгауер, Ф. Нітше, Г. Коген, М. Бердяєв). Свобода як ціль і умова права і як реалізація онтологічно аутентичної волі людини. Поняття і антиномічний характер походження і розвитку свободи. Свобода як онтологічна сутність права (Я. Бьоме, Р. Штайнер, М. Бердяєв). Суспільство як об'єкт і як суб'єкт права. Поняття соціальної онтології права. Соціологізм у праві як абсолютизація зумовленості природи права природою соціуму. Соціум як світ об'єктивації, а держава – екстеріоризація об'єктиваційної природи людини. Соціум як духовно-об'єктиваційна динаміка правових процесів. Онтологія чистого права, права-самого-по-собі (Концепції Р. Марчича, А. Кауфмана). Інші сучасні онтологічні концепції права.

Гносеологія як розділ філософського знання. Основна проблематика, цілі і завдання філософської гносеології. Розуміння сутності гносеологічної науки на різних етапах її розвитку. Структура гносеології права. Три рівня пізнавально-правової методології: загальноправовий, міжгалузевий, галузевий.

Національно-психологічні компоненти пізнання права. Метод порівняльного правознавства і гносеологічна проблема співвідношення національного і загальнолюдського в праві. Раціоналізм та ірраціоналізм у пізнанні права як наслідок його об'єктивно-суб'єктивної природи. Проблема істини в праві. Істина як ціль і результат права. Поняття методу права.

Логічна природа права як основа застосування сучасних логічних теорій для аналізу динаміки внутрішньої структури норм права, правовідносин і системи права в цілому. Логіка норм, логіка дії, логіка оцінок, логіка питань і відповідей, логіка класів, символічна логіка, їх використання в юридичній науці і практиці. Три рівні логічних знань з точки зору права. Чиста формальна логіка як наука про закони і форми правильного мислення. Прикладна юридична логіка як наука про застосування формально-логічних теорій в праві. Діалектична логіка права як наука про право як логічну систему, що розвивається. Співвідношення юридичної логіки і логіки права. Використання терміну "юридична логіка" в широкому і вузькому розумінні. Логічна природа і структурованість правової норми, динаміка основних її елементів. Поняття логічної норми в теорії права. Співвідношення норм-приписів і логічних норм. Норма права як результат логічного аналізу правового тексту і виявлення структурно-сміслової єдності основних її елементів.

Аксіологія як наука про цінності. Виникнення філософської аксіології. Основні поняття і принципи аксіології. Поняття цінності. Основний критерій цінності. Співвідношення права і цінностей. Право як об'єктивація цінностей суспільства. Моральні цінності в структурі аксіології права: взаємодія моралі і права. Правові імплікації антиномії моралі. Структура зла. Зло як наслідок неадекватних оцінок і основа неправової поведінки. Добро в системі моралі. Справедливість як правова форма добра і основна категорія аксіології права. Структура справедливості. Антиномії справедливості і антиномії права. Співвідношення цінностей права і права як цінності. Система цінностей права: структура, типи, види. Суперечлива природа правових цінностей, динаміка їх розвитку. Право як цінність в структурі суспільства, культури і цивілізації. Антицінність права. Негативні соціальні наслідки інституту права. Людина – як вища цінність і основний критерій правових оцінок. Аксіологія права - наука про закономірності ціннісної динаміки права.

Єдність держави і права як фундаментальна політико-правова суперечність. Діалектична протилежність держави і права. Воля до мужності як сутність і ціль держави. Могутність держави як необхідна умова реалізації її соціальної регулятивної та інші функцій. Зв'язок реалізації волі до могутності з обов'язковим порушенням права. Проблема розбудови правової держави. Правова держава як держава "зв'язана" правом, як державна влада права. Боротьба влади і права та їх взаємозумовленість. Правова держава як розв'язання суперечності між державою і правом. Зовнішні і внутрішні суперечності права.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 9 з 15	

Діалектика права і суспільства. Діалектика права і моралі. Діалектика права і процесу, їх взаємодоповнюваність і протилежність. Умови поглинання права процесом. Принцип переходу *summum jus in summa in jura*. Процес як динаміка протилежностей звинувачення і захисту.

Тема 2.1.3. Основні типи сучасних філософсько-правових систем.

Історичні умови, теоретичні джерела та етапи формування і розвитку філософії позитивізму. Поняття “позитивності” в класичній концепції О. Конта та позитивність закону. Друга хвиля позитивізму кінця ХІХ ст. Логічний атомізм Расела-Вітгінштейна і неопозитивізм “Віденського гуртка”. Аналітична філософія 50-х років ХХ ст. Постпозитивізм та його правові інтерпретації. Гносеологічний зв'язок форм філософського позитивізму з історичним розвитком юридичного позитивізму. Виникнення юридичного позитивізму, його соціально-економічні та ідеологічні джерела, зв'язок з теорією природного права та історичною школою права. Основні теоретичні принципи юридичного позитивізму. Ототожнення права і закону. Гносеологічне обґрунтування презумпції справедливості діючого закону. Формально-догматичний метод в праві. Нормативізм Г. Кельзена як сучасна форма розвитку позитивістської парадигми в праві. Роль неокантіанських і феноменологічних джерел у “вченні про чисте право”. Норма як предмет юридичної науки. Протиставлення належного і наявного в розумінні природи норми. Право як самодостатній феномен належного. Онтологічний та гносеологічний зміст Grund-норми в системі ієрархії норм. Нормативістський метод права. Держава як система позитивного права. Верховенство міжнародного права. Неопозитивізм в праві та аналітична юриспруденція. Римські, середньовічні та новітні джерела вказаних напрямків. Логіко-лінгвістичний аналіз структури і мови закону. Ідея конвенціонального визначення права в концепції Г. Вільямса. Метод формального розуміння юридичних понять в концепції Г. Харта. Первинні та вторинні правові правила як правила визнання. “Останнє правило”. Конвергенція юридичного неопозитивізму та інших концепцій права. Порівняльний аналіз марксистсько-ленінської концепції права і розуміння права в юридичному позитивізмі. “Нормативне” поняття права і поняття права в радянській теорії права. Критика Г. Кельзеном марксистської теорії права.

Основні принципи соціологічної юриспруденції. Право як соціальне явище. Суспільні відносини як основне джерело права. Книжне право и право реальне. Гносеологічні засади соціологічного підходу в праві: законодавство як констатація реальних відносин в суспільстві. Концепція “живого права” Є.Ерліха. Справедливість як результуюча позитивного і соціального чинника. Соціологічне дослідження як основа справедливого вироку суду на противагу формально-догматичного використання першої фігури силогізму. Право як одна з різновидів соціальних норм. Регулятивно-правовий характер

неюридичних соціальних норм, їх абсолютизація. Юридична соціологія як наука про соціальні детермінанти функціонування права. Судовий прецедент як функціональна похідна соціально-правових чинників. Соціологічний підхід в праві як філософсько-теоретичне обґрунтування системи прецедентного права. Сучасна американська соціологічна юриспруденція: концепція Роско Паунда. Сучасні соціологічні концепції права.

Психологічні концепції права. Психологічна концепція права Л. Й. Петражицького та її теоретичні і методологічні джерела. Становлення філософії фрейдизму та психоаналітична інтерпретація сутності правовідносин. Психоаналітичні джерела права в роботі З. Фрейда "Тотем і табу". Поняття "колективного безсвідомого" К. Юнга і специфіка національного права. Вплив психоаналізу на розвиток сучасної психології права. Психологічне розширення джерел права в концепції М. Румпфа. Правовий інстинкт в концепції А. Штурма. Суперечка кодифікаційного та правового почуття в концепції А. Хохе. Психологізм соціології права Р. Паунда. Заперечення правових норм в психологічному напрямку американського правового реалізму. Використання біхевіоризму та неофрейдизму в праві в концепції Дж. Френка. Психологічні засади скандинавського реалізму.

Місце і роль феноменології в розвитку філософії ХХ ст. Теоретичні передумови виникнення феноменології. Мюнхенська школа феноменології і перші спроби застосування феноменологічної філософії до права. Концепції А. Рейнаха, Ф. Шрейєра, Ф. Кауфмана. Феноменологія права як метод пізнання його апіорної структури. Феноменологічно-правова редукція як метод відкриття правових ейдосів. Характеристика чистої свідомості як першоджерела правосвідомості: самоконструювання, плинність, інтенціональність. Характеристика трансцендентально редукованих феноменів як правових ейдосів. Специфіка і види правових ейдосів. Основні напрямки сучасної феноменології права.

Екзистенціальна філософія права. Проблема співвідношення есенції і екзистенції. Основні категорії філософії існування: *das Man*, *Dasien*, самотність, відчуження, страх, турбота, нудота, ніщо, погранична ситуація, свобода, ризик, вибір, самогубство, відповідальність, творчість, трансцендування. Суперечність людського існування і суспільного життя. Протилежність існування і права як регулятора суспільних відносин в ортодоксальному екзистенціалізмі. Два методи зняття суперечності екзистенції і права: 1) нове тлумачення категорії існування, 2) екзистенціальне тлумачення природи права. Проблема критеріїв правильності судових і індивідуальних правових рішень. "Природа речей" як критерій правильності. Заперечення незмінного природного права, природного права з мінливим

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 11 з 15	

змістом в філософсько-правовому екзистенціалізмі. Сучасні напрямки екзистенціальної філософії права.

Юридична герменевтика. Історія виникнення та еволюція філософської герменевтики в концепціях Шлейермахера, В. Дільтея, М. Хайдеггера, Х.-Г. Гадамера, П. Ріквора. Основні принципи герменевтики. Основна антиномія герменевтики: герменевтичне коло. Предмет філософської герменевтики та її місце в системі сучасної світової філософії, її зв'язок із феноменологією, екзистенціалізмом та аналітичною філософією. Герменевтика правового тексту. Стель і мова закону. Логіко-лінгвістичні феномени в праві. Проблема формалізації юридичного тексту. Мова і влада, соціальні функції правової мови. Пріоритет мови над насиллям: герменевтична концепція філософії права П. Ріквора. Герменевтика і правове регулювання. Сучасні концепції юридичної герменевтики.

Тема 2.1.4. Синтетичні проблеми філософії права.

Філософія влади. Влада як онтологічна основа суспільних відносин. Соціально-біологічні засади людини як волі до влади в концепціях М. Штірнера, Ф. Ніцше, З. Фрейда, Е. Фромма. Влада як гносеологічна категорія і методологія самовизначення особи і суспільства. Поняття влади. Влада – онтогносеологічна субстанція політичних відносин. Філософія політики як форма концептуалізації владної динаміки держави. Державна політика як самий інтенсивно-концентрований вираз політичних відносин в суспільстві. Основні закони влади. Силкові характеристики влади. Сучасні західні концепції влади: плюралістичні, інструменталістські, структуралістські, етатизм та критична теорія.

Філософія власності. Значення власності для характеристики соціальних і правових відносин. Роль інституту власності в історії права. Римське право і власність. Три аспекти розуміння онтологічної природи власності: економічний, філософський і релігійний. Економічне поняття власності. Власність як ціль і умова господарювання людини. Філософські вчення про філософський і релігійний. Економічне поняття власності природу власності. Духовна природа власності: породження нею любові до сім'ї, Батьківщини, до праці. Екзистенціальне продовження людини в своїй власності. Концепція права і власності М. Штірнера. Комуністичні концепції власності. Юридична природа власності. Власність як виключне породження закону (І. Бентам). Інститут власності як чисто юридична конструкція. Власність і держава. Розширення права власності як розширення свободи. Вільна власність при вільній праці – ідеал всякого цивільного устрою суспільства.

Філософія злочину. Проблема визначення поняття злочину. Онтологія злочину. Соціологічні концепції злочину. Екзистенціальна природа злочину. Психоаналітична природа злочину. Основні типи злочину (насильницькі, корисливі і по необережності) і їх філософсько-правова характеристика.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 12 з 15	

Сучасні філософсько-правові концепції природи злочину. Теорія інтеракції. Теорія стигматизації. Теорія навчання. Теорія контролю. Теорія неспівпадаючих пропозицій та ін.

Філософія покарання. Право покарання. Внутрішній зв'язок злочину і покарання. Виникнення і розвиток інституту покарання. Соціально-правовий аспект покарання. Покарання як правова форма реалізації справедливості. Позбавлення волі як тип покарання. Протилежність цілей ув'язнення і його наслідків. Сила волі, гідність і помста як предмети впливу каральної системи. Смертна кара як міра покарання: історія і сучасність. Вчення Беккарія про смертну кару, її неефективність і невиправданість. Проблема смертної кари в сучасній Україні. Покарання і прощення.

Філософія прав людини. Теорія природного права як онтогносеологічна основа обґрунтування прав людини. Права людини як нормативна форма взаємодії індивіда, суспільства і держави. Права людини як основа генезису ідеї правової держави. Соціальна держава як форма реалізації прав людини в правовій державі. Міжнародне право як універсальна форма розвитку інституту прав людини і його втілення в правореалізації країн світу. Класичні, вітчизняні та сучасні філософські концепції прав людини.

Основні типи сучасної філософсько-правової проблематики: філософія права як інтелектуальна форма самоусвідомлення особистістю її права і міри свободи і філософія права як теоретична форма самосвідомості суспільства і держави стосовно меж їх прав і тенденцій їх розвитку. Основні засоби і форми розв'язання актуальних філософсько-правових проблем. Сучасна філософія як метод і методологія розв'язання філософсько-правових проблем. Евристичний потенціал основних філософських напрямів в дослідженні сутнісних проблем права: феноменологія, екзистенціалізм, антропологія, герменевтика, структуралізм і постмодерн. Об'єктивні тенденції розвитку взаємодії філософії та права. Правові проблеми як джерело філософії права: концепція Р. Дворкіна.

3. Список рекомендованих джерел

3.1. Основні рекомендовані джерела

- 3.1.1. Алексеев Н.Н. Основы философии права. -СПб.: Лань, 1999. - 256 с.
- 3.1.2. Алексеев С.С. Философия права. - М.: Норма, 1998. - 336 с.
- 3.1.3. Баскин Ю.Я. Очерки философии права. - Сыктывкар, 1996.- 55 с.
- 3.1.4. Бачинин В.А. Философия права и преступления. - Харьков: Фолио, 1999. - 607 с.
- 3.1.5. Бачинин В.А., Панов М.І. Філософія права: Підручник для юрид. спец-тей вищих навч. закладів освіти. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2002. - 472 с.
- 3.1.6. Біленчук П.Д., Гвоздецький В.Д., Сливка С.С. Філософія права:

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Філософія права»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 13.01.01 – 02-2015
		стор. 13 з 15	

Навчальний посібник. - К.: Атіка, 1999. - 207 с.

3.1.7. Гарник О.В. Вступ до філософії права: Навчальний посібник // Дніпропетровський держ. ун-т. - Д.: ДДУ, 1999. - 100 с.

3.1.8. Гегель Г.В.Ф. Философия права. - М.: Наука, 1990. - 526 с.

3.1.9. Гегель Г.В.Ф. Основы философии права, або Природне право і державознавство. - К.: Юніверс, 2000. - 329 с.

3.1.10. Жоль К.К. Философия и социология права: Учебное пособие. - К.: Юринком Интер, 2000. - 480 с.

3.1.11. Кузнецов В.І. Філософія права. Історія та сучасність: Навчальний посібник. - К.: ПЦ "Стилос": ПЦ "Фоліант" 2003. - 382 с.

3.1.12. Патей-Братасюк М. Філософія права. Курс лекцій. Ч.1. - Тернопіль, 2002. - 131 с.

3.1.13. Радбрух Г. Философия права /Пер. с нем. - М.: Международные отношения, 2004. - 238 с.

3.1.14. Філософія права: Навчальний посібник / За ред. М.В.Костицького, Б.Ф.Чміля. - К.: Юринком Интер, 2000. - 334 с.

3.1.15. Філософія права: проблеми і підходи. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2005. - 332 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1 Філософія права: Навчальний посібник, А.О. Баумейстер - К: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. - 311 с.

3.2.2. Філософія права: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закл. // За ред. О.Г. Данильяна - Х: Право, 2009 - 208 с.

3.2.3. Философия права: Учебник // Под. ред. О.Г. Данильяна - Х: Прапор, 2005 - 384 с.

3.2.4. Философия права: Учебник // Г.И. Иконникова, В.П. Ляшенко: 2-е изд. Юрайт, 2010 - 351 с.

3.2.5. Козловський А.А. Філософія права: Навч-метод. посіб. - Чернівці: Рута, 2003. - 128 с.

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				